

Goedkeuring van de op 15 augustus 1962 te New York tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Indonesië gesloten Overeenkomst inzake Westelijk Nieuw-Guinea (West Irian), met Bijlage en bijbehorende overeenkomsten

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

HOOFDSTUK I

ALGEMEEN

De Regering legt hierbij aan de Staten-Generaal een ontwerp voor ter goedkeuring van een op 15 augustus jl. met de Republiek Indonesië gesloten overeenkomst ter afwikkeling van de kwestie Nieuw-Guinea.

Alvorens in te gaan op het verloop van de onderhandelingen en de inhoud van het tot stand gekomen akkoord wil de Regering verklaren dat zij met een bezwaard hart haar goedkeuring heeft verleend tot het ondertekenen van de onderhavige overeenkomst. Deze overeenkomst immers betekent, dat Nederland niet langer zijn invloed kan doen gelden op de ontwikkeling van de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea en deze niet kan leiden tot de zelfbeschikking, waarop het Nederlandse beleid volledig was gericht. Toen de politieke ontwikkelingen en de militaire krachtsverhoudingen het steeds duidelijker maakten, dat ons land de aanvaarde taak en de tegenover de bevolking aangegane verplichtingen niet op eigen kracht zou kunnen vervullen en de nakoming daarvan garanderen, werd in de algemene wens tot versnelde dekolonisatie van afhankelijke gebieden welke in de Algemene Vergadering van de V.N. in 1960 werd uitgesproken een aanknopingspunt gezocht om te pogen de Volkerenorganisatie in te schakelen om de doelstellingen van het Handvest tot verwezenlijking te brengen voor de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea. Het volstrekt ontbreken van enig Nederlands eigenbelang naast het opkomen voor de rechten van de bevolking deden de Regering besluiten te trachten een krachtiger steun voor de bevolking te zoeken in de volkerengemeenschap, die zich immers zo sterk voor de eigen toekomst van de afhankelijke volken inzette. Deze poging is, zoals bekend, niet gelukt.

Voorshands kon Nederland toen niet anders doen dan tegenover de toenemende Indonesische bedreiging zijn militaire middelen ter verdediging van de ingezetenen van het gebied te versterken en anderzijds zich ongeclausuleerd bereid te verklaren zonder precondities met Indonesië besprekingen te voeren. In een ander gedeelte van de memorie wordt op het verloop der gebeurtenissen nader ingegaan. In dit verband is slechts van belang dat Indonesië geen afstand deed van zijn eis tot overdracht van het gebied en zich actief voorbereidde om het met geweld te veroveren.

De Regering acht het een droeve zaak te moeten constateren, dat tegenover daden van agressie, welke in strijd zijn met de verplichtingen welke de leden van de V.N. bij hun toetreding op zich namen na te komen, in de huidige wereldsituatie, althans in dit geval, geen doeltreffend tegenwicht kan worden gevonden. Nederland kwam als gevolg daarvan voor de noodzaak te staan een keuze te doen tussen het voeren van een oorlog ter verdediging van de beginselen, waarvoor het de afgelopen jaren voortdurend was opgekomen, of het zich neerleggen op voor de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea zo goed mogelijke voorwaarden bij overdracht van het gebied aan Indonesië.

Zwaar heeft bij de beslissing van de Regering gewogen de veranderde houding van de Regering van de Verenigde Staten.

Nadat tot einde maart jl. aan de Nederlandse politiek tot internationalisering van het gebied, gepaard aan het zeker stellen van het t.z.t. in volle vrijheid uit te oefenen recht van zelfbeschikking van de bevolking, de steun van Amerika was gegeven, heeft aanvang april jl. de Amerikaanse Regering, zoals bleek uit het indienen met haar instemming van het z.g. Bunker-plan, haar politiek ten aanzien van het Nieuw Guinea-probleem ingrijpend gewijzigd. Het plan, waarmee de bemiddelaar zich actief mengde in de controverse, bevatte immers het principiële nieuwe element van een toegeven aan de Indonesische eis tot bestuursoverdracht over Nieuw-Guinea aan Indonesië, zij het na een interimbestuur van de V.N. Naast dit belangrijke politieke feit moest worden rekening gehouden met de berustende houding van de Amerikaanse Regering ten aanzien van de Indonesische daden van agressie en voorbereiding van openlijke oorlog, zich onder meer uitend in het blijven leveren door Amerika van wapenen aan de Indonesische strijdkrachten en het toelaten van het gebruik daarvan tegen Nederlands Nieuw-Guinea.

Er ontstond aldus een duidelijke overmachtssituatie, welke ons land moest leiden tot het niet kunnen honoreren van de verplichtingen, welke het tegenover de bevolking op zich had genomen, althans niet kunnen honoreren op de wijze waarop het Nederlandse volk zich dit had voorgesteld. De Regering heeft zich daarbij gerealiseerd, dat in geval van een gewapend conflict onder deze omstandigheden de belangen en rechten van de bevolking nog grotere schade zouden hebben geleden.

Met het einde van het Nederlands-Indonesische conflict over Nieuw-Guinea komt, naar is overeengekomen, ook een einde aan de taak van onze strijdkrachten in het gebied.

De Regering gevoelt behoefte uiting te geven aan de bijzondere waardering en erkentelijkheid voor de wijze, waarop onze strijdkrachten in Nieuw-Guinea zich van hun taak hebben gekweten.

De Nederlandse militairen hebben bij de verdediging van het hun toevertrouwde gebied onder uitzonderlijk moeilijke omstandigheden blijk gegeven van grote bekwaamheid, moed en volharding en daarbij een uitzonderlijke zelfbeheersing en discipline in acht genomen. Hun taak ten behoeve van de handhaving en eerbiediging van de internationale rechtsorde in dat deel van de wereld was zeer belangrijk, omdat zonder een doelmatige en parate defensie Nieuw-Guinea ongetwijfeld ten prooi gevallen zou zijn aan gewapende agressie van Indonesische zijde, hetgeen niet alleen veel leed onder de bevolking zou hebben gebracht en tot vernedering van Nederlandse burgers zou hebben geleid, doch ook chaotische toestanden ten gevolge zou hebben gehad, die een ordelijk verloop van zaken onmogelijk zouden hebben gemaakt. Zonder de door onze strijdkrachten met grote zelfverloochening volbrachte taak zou het bereiken van enig resultaat aan de onderhandelingstafel dan ook uitgesloten zijn geweest. Met eerbied herdenkt de Regering de mannen, die voor de bescherming van de belangen van de inwoners het offer van hun leven hebben gebracht. Haar deernis gaat uit naar allen die als gevolg van de schermutselingen van de laatste tijd in rouw zijn gebracht.

Eveneens dient hier met erkentelijkheid vermeld te worden de activiteit en de steun van de politie, het Papoea-vrijwilligers-

Korps en de bevolking, zonder wier hulp en waakzaamheid het bestuurskorps en de Nederlandse strijdkrachten nimmer hadden kunnen optreden met de doeltreffendheid waarvan zij bij voortdurende blij hebben gegeven.

De Regering spreekt voorts haar oprechte waardering, haar erkentelijkheid en haar dank uit jegens allen, zowel ambtenaren als werkers in dienst van Zending en Missie, alsmede particulieren, die gedurende vele jaren veelal onder uiterst moeilijke omstandigheden en met terzijdestelling van persoonlijk belang hun beste krachten hebben gegeven aan land en volk van Nieuw-Guinea.

Zij gevoelt diep medeleven met de velen voor wie de ontwikkeling de tragische consequentie met zich brengt, dat zij hun arbeid moeten opgeven en hun woonplaatsen moeten verlaten om te trachten elders, onder veelal geheel afwijkende omstandigheden, een nieuw bestaan op te bouwen.

De Regering wil hierbij naar vermogen de helpende hand bieden en heeft een aantal voorzieningen getroffen teneinde voor betrokkenen de overgang naar en aanpassing aan de nieuwe omstandigheden zo goed mogelijk te doen verlopen.

De landsdienaren van Nederlands Nieuw-Guinea in vaste of tijdelijke dienst, voor zover Nederlander in de zin van de wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap, verliezen per 1 oktober 1962 hun bestemming in de zin van de bijstandskorpsregelingen (wet van 25 mei 1962, *Stb.* 196, j° „het bij A.M.v.B. tot stand te brengen bijstandambtenarenreglement”).

Zij verkrijgen daarmee recht op overtocht en op de in deze regelingen voorziene periodieke of eenmalige voor de diverse categorieën geldende uitkeringen ten laste van Nederland.

Bedoelde periodieke uitkeringen zijn o.a. nonactiviteitstraktament, eventueel daarop aansluitend wachtgeld voor de vaste ambtenaren en, indien aan de eisen van leeftijd en diensttijd is voldaan, pensioen, zomede pensioen aan de daarvoor in aanmerking komende nabestaanden van de gewezen landsdienaren.

Als eenmalige uitkeringen zijn te noemen voor kortverbanders de volle kortverbandtoelage, derhalve met inbegrip van dat gedeelte, hetwelk door verlies van bestemming nog niet door feitelijke dienstuitoefening was inverdiend; voor de overige gewezen ambtenaren de tegemoetkoming in de kosten van heruitrusting en voor allen de tegemoetkoming in geval van geheel of nagenoeg geheel verlies van huisraad en/of lijfgoederen als gevolg van vijandelijk geweld of van met het oog daarop of op grond daarvan door de eigen overheid genomen maatregelen.

Ten aanzien van het particulier bedrijfsleven ligt het in het voornemen van de Regering op korte termijn bij de Staten-Generaal een wetsontwerp in te dienen, op grond waarvan de mogelijkheid wordt geopend, dat de Staat der Nederlanden bepaalde dekking afgeeft aan het bedrijfsleven in het gebiedsdeel tegen molest en politiek risico gedurende een bepaalde periode na de bestuursovergang.

Naast de hierboven genoemde maatregelen heeft de Regering besloten de procedure tot verkrijging van een inreisvisum voor Nederland in belangrijke mate te vereenvoudigen.

Buiten de autochtone bevolking omvat de samenleving op Nederlands Nieuw-Guinea namelijk enige bevolkingsbestanddelen, voor een goed deel van Indonesisch of gemengd bloed, wier voortgezet verblijf in dit gebied na bestuursoverdracht aan Indonesië bezwaren kan ontmoeten.

In verband daarmee zullen voor toelating in aanmerking worden gebracht:

1°. allen die, na de soevereiniteitsoverdracht uit Indonesië afkomstig, gedurende tien jaren aan de opbouw van Nederlands Nieuw-Guinea hebben meegewerkt;

2°. zij ten aanzien van wie op een ingediend naturalisatieverzoek in beginsel gunstig is beslist, en

3°. zij wier opneming in Nederland in verband met verlofsrechten, studiebelangen of medische noodzaak van belang is.

Het bovenstaande wil niet zeggen dat in andere individuele gevallen toelating zou zijn uitgesloten.

Verder zijn er degenen, die vanuit Indonesië in Nederlands Nieuw-Guinea asyl hebben verkregen en de thans nog 36 personen omvattende groep van hen, die als verstekeling uit Indonesië zijn vertrokken en vanuit Nederland naar Nederlands Nieuw-Guinea zijn overgebracht. Deze categorieën zullen integraal in Nederland worden toegelaten.

Een bijzondere groep vormen voorts de ca 200 Toegoenezen. De Surinaamse Regering heeft zich in principe bereid verklaard deze groep in haar land op te nemen.

Voorts zullen uiteraard alle personen, van welke nationaliteit of afkomst ook, die gegronde redenen hebben bij de bestuursoverdracht aan Indonesië acuut lijfsgevaar te verwachten, naar Nederland worden overgebracht.

Tenslotte kan worden vermeld dat voorzieningen zijn getroffen om de overtochtscosten naar Nederland geheel of gedeeltelijk voor rekening van het land te nemen, indien de betrokken reiziger financieel niet in staat is deze uit eigen middelen te bekostigen.

Gemeend wordt, dat door de verlening van vorengenoemde faciliteiten in belangrijke mate is tegemoet gekomen aan de bij de betrokken bevolkingsgroepen heersende gevoelens van onrust en onbehagen.

De Regering heeft gemeend, dat aan haar zorg voor de bevolking van Nieuw-Guinea, ook na de overdracht van het bestuur aan Indonesië, het beste uitdrukking gegeven kon worden door het de Verenigde Naties mogelijk te maken een bijstandsprogramma in Nieuw-Guinea aan te vatten. Met het oog hierop werd op 10 augustus schriftelijk aan de waarnemend Secretaris-Generaal medegedeeld dat de Regering bereid is in het kader van de Nederlandse hulp aan de onderontwikkelde gebieden een bijdrage ter beschikking te stellen van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, voorlopig voor drie jaar. Dit geld zou door de Secretaris-Generaal toegewezen moeten worden aan de V.N. of de Gespecialiseerde Organisaties voor de financiering van programma's van technische bijstand, die bij uitsluiting ten goede komen aan de bevolking van Westelijk Nieuw-Guinea. Het is de bedoeling dat beheer en verdeling slechts mogen geschieden door organen van de V.N.

HOOFDSTUK II

DE ONDERHANDELINGEN

Aan het totstandkomen van de overeenkomst is een ontwikkeling voorafgegaan, waarvan verschillende fasen reeds tijdens de openbare behandelingen van de Nederlands Nieuw-Guineakwestie in de Staten-Generaal aan de orde zijn geweest.

Tijdens het debat van 24 mei jl. mocht de Regering aan de Kamer reeds een uiteenzetting geven van de wijze waarop zij het Bunker-voorstel had benaderd, hoe op aandringen van de Regering punt 4 van het plan geamendeerd werd, teneinde daarin de naar het inzicht van de Regering vereiste minimum garanties voor de Papoeabelangen met meer nadruk vast te leggen; voorts hoe tussen de Minister van Buitenlandse Zaken en zijn Amerikaanse ambtgenoot op 5 mei overeenstemming is bereikt over een verduidelijkende formule (terug te vinden in de brief van 16 mei van de Minister-President aan de wvd. Secretaris-Generaal der V.N.) over de toepassing van artikel 4 van het Bunker-plan, een formule die overigens, gelijk de Minister-President tijdens datzelfde debat verklaarde, geen conditio sine qua non voor de Regering vormde. Integendeel, op 26 mei deelde de Permanent Vertegenwoordiger bij de V.N. mede, dat de Nederlandse Regering bereid was het geamendeerde Bunker-voorstel als basis van onderhandelingen te aanvaarden.

Op een telegram dd. 6 juni van de waarnemend Secretaris-Generaal, waarin deze mededeelde dat Nederland bereid was op basis van het Bunker-plan de besprekingen te hervatten, waarin hij voorts Indonesië verzocht een vertegenwoordiger af te vaardigen en waarin hij tenslotte Indonesië aanmaande de vijandelijkheden te staken, werd door Indonesië niet gereageerd. Eerst op een rappèl van Oe Thant, dd. 17 juni, waarin hij opnieuw stelde dat Nederland in beginsel het Bunker-plan als basis van

besprekingen aanvaardde en waarin hij wederom de hoop uitsprak dat de besprekingen nu een aanvang konden nemen, antwoordde het Indonesische Staatshoofd met een telegram, dd. 20 juni, waarin hij o.m. verlangde dat van Nederlandse zijde duidelijk gemaakt werd, dat zij ook de volgorde van gebeurtenissen zoals neergelegd in het Bunker-plan aanvaardde. In zijn antwoord van diezelfde dag merkte de waarnemend Secretaris-Generaal op, dat naar zijn mening Nederland, door het Bunker-plan zonder voorbehoud te aanvaarden, ook de daarin opgesloten volgorde van gebeurtenissen aanvaardde. Ondanks deze verzekering vond opnieuw, en wel drie dagen later, een landing van een groot aantal Indonesische parachutisten nabij Merauke plaats.

In een telegram dd. 27 juni van President Soekarno aan de waarnemend Secretaris-Generaal verlangde het Indonesische Staatshoofd dat de Nederlandse Regering de verzekering, zoals gegeven door de waarnemend Secretaris-Generaal Oe Thant, dat Nederland de volgorde der gebeurtenissen van het Bunker-plan aanvaardde, officieel bevestigde. In overleg met de Nederlandse Permanent Vertegenwoordiger te New York liet daarop waarnemend Secretaris-Generaal Oe Thant aan President Soekarno weten, dat gelijk reeds uit vorige verklaringen was gebleken, de Nederlandse Regering opnieuw bevestigde, dat zij de volgorde aanvaarde van de gebeurtenissen, zoals deze zijn neergelegd in het plan-Bunker. Tenslotte, op 3 juli, liet President Soekarno aan de waarnemend Secretaris-Generaal weten dat hij in het licht van diens mededelingen zich gerechtigd achtte een afgevaardigde naar Washington te sturen teneinde de beslissende opheldering nopens de Nederlandse interpretatie van het Bunker-plan van de Nederlandse onderhandelaar te verkrijgen.

In de eerste bijeenkomst met de door President Soekarno aangewezen afgevaardigde, de heer Malik, op 13 juli, legde Dr. van Roijen een verklaring af, die erop gericht was iedere onzekerheid, die de Indonesische Regering mogelijk nog zou gevoelen omtrent het standpunt en de houding van de Nederlandse Regering, weg te nemen, welke verklaring op 18 juli op Indonesisch verzoek en met Nederlandse instemming door het Secretariaat-Generaal der V.N. publiek werd gemaakt. Deze verklaring, welke aan de Tweede Kamer werd gezonden op 18 juli jl. (zitting 1961-1962-6581 nr. 24), herhaalde dat de Regering de volgorde van gebeurtenissen aanvaardde als vervat in punt 2 en 3 van het Bunker-plan, afhankelijk van de ene voorwaarde vermeld in punt 4 van de Bunker-voorstellen, dat voldoende garanties zouden worden verkregen voor de waarborgen van de belangen, met inbegrip van het recht van zelfbeschikking van de Papoea's.

De Indonesische onderhandelaar verklaarde daarop deze verklaring te aanvaarden. De Indonesische delegatie was bereid tot voortzetting van het overleg. In de loop van het hierop volgende verkennende gesprek over de inhoud van de Bunkervoorstellen, werd door de heer Malik opnieuw in algemene zin verklaard dat Indonesië bereid was de door Nederland tegenover de bevolking op zich genomen verplichtingen over te nemen. Door de Indonesische onderhandelaar werd bevestigd, dat, zoals President Soekarno reeds enkele malen publiekelijk had verklaard, de bevolking volledige vrije keuze zou krijgen en dus tevens in staat zou zijn te kiezen voor een afscheiding van Indonesië.

In het verdere verloop der besprekingen is de kwestie van de datum van feitelijke overgang van het gezag over Nieuw-Guinea in de handen van Indonesië het centrale punt geweest, waaraan de discussies over praktisch alle andere onderwerpen direct of indirect werden verbonden.

Hoewel bij de besprekingen met voorbehoud van de wederzijds gemaakte reserves op een groot aantal punten reeds principiële overeenstemming was bereikt bleek men het onmogelijk eens te kunnen worden over de termijn van het V.N.-bestuur.

In verband met de aankomst in Washington op dezelfde dag van de Indonesische Minister van Buitenlandse Zaken, Dr. Soebandrio, werden de besprekingen op 19 juli onderbroken.

Na hervatting van het overleg tussen de delegaties op 20 juli bracht de heer Malik opnieuw de termijn voor het V.N.-

bestuur ter sprake, waarbij hij betoogde, dat in verband met de wijzigingen, die in de laatste drie maanden waren opgetreden, de termijnen van het Bunkerplan niet langer konden gelden. Hij eiste aanmerkelijke bekorting van deze tussenfase en achtte het gewenst, dat reeds onder het V.N.-bestuur Indonesiërs in het V.N.-apparaat werden opgenomen, zodat op 31 december 1962 de volledige overdracht aan Indonesië kon plaats hebben.

Van Nederlandse zijde werd er op gewezen, dat dit in duidelijke tegenspraak was met de aanvaarde principes van het plan Bunker en dat de veranderingen in de situatie, die inmiddels waren opgetreden, niet aan Nederland konden worden geweten.

De Indonesiërs beriepen zich echter op door President Soekarno reeds terstond tegenover de Amerikaanse Regering bij de aanvaarding in beginsel van het plan-Bunker in april gemaakte reserves ten aanzien van een aantal punten van het plan, waaronder de gestelde termijnen. Bij het State Department ingewonnen inlichtingen wezen uit, dat van Indonesische zijde inderdaad reserves aan de aanvaarding waren verbonden. Van deze reserves was voordien van Amerikaanse zijde nooit mededeling gedaan, noch aan de Nederlandse Regering, noch aan Secretaris-Generaal Oe Thant, zoals bij informatie bleek.

Het onderhoud van Minister Soebandrio met Ambassadeur van Roijen, op 25 juli, kon er ook niet toe bijdragen partijen nader tot elkander te brengen. In de op dezelfde dag gehouden vergadering van de beide delegaties werd van Indonesische zijde tenslotte in nauwelijks bedekte termen met oorlog gedreigd.

Het ultimatieve karakter van de Indonesische eisen, gepaard aan de aankondiging, dat de Indonesische Minister van Buitenlandse Zaken en de Indonesische delegatieleider Malik op 28 juli naar Djakarta zouden terugkeren, tegen de achtergrond van de zeer dreigende militaire situatie in Oost-Indonesië, gaf de Regering aanleiding de aandacht van de Amerikaanse Regering te vragen voor deze ontwikkelingen.

Inmiddels bleek bij een onderhoud tussen Dr. van Roijen, Dr. Soebandrio en de heer Bunker, dat van Indonesische zijde bij de aanvaarding van het plan Bunker eveneens een voorbehoud was gemaakt ten aanzien van de aanwezigheid van V.N.-personeel in de periode tussen de overdracht aan Indonesië en het tijdstip van het referendum. Terzake van de termijnen herhaalde de Indonesische Minister de Indonesische eis van overdracht vóór 31 december 1962, doch verklaarde persoonlijk bereid te zijn bij President Soekarno te bepleiten deze periode met twee maanden te verlengen.

Vertogen van de zijde van de Amerikaanse Regering en van de heer Bunker hadden tot resultaat, dat de Indonesische Minister zijn vertrek en dat van de delegatie tot 31 juli uitstelde.

Na een onderhoud van Minister Soebandrio met Oe Thant werd het blijkbaar de Minister duidelijk, dat van overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië vóór 1 januari a.s. geen sprake kon zijn al was het alleen reeds omdat dit praktisch niet uitvoerbaar was.

Ten slotte hebben beide partijen zich verenigd met de door Oe Thant als compromis voorgestelde datum van 1 mei 1963. Hoewel dit een afwijking betekende van de in het Bunkerplan vastgestelde termijn heeft de Nederlandse Regering daarmee ingestemd, omdat de beginselen van dit plan — met name voor wat betreft het zelfbeschikkingsrecht — hierdoor niet werden aangetast.

Ook ten opzichte van het zelfbeschikkingsrecht waren de onderhandelingen moeilijk. Op verzoek van de delegaties was van de zijde van het Secretariaat van de V.N. een uitgewerkt voorstel gedaan voor de regeling van het plebisciet en de bemoeienis, die de V.N. terzake zouden hebben. De Indonesiërs hadden hiertegenover echter zoveel bezwaren aangevoerd, dat dit stuk niet in behandeling is genomen. De Waarnemend Secretaris-Generaal en de heer Bunker hebben hen daarna echter weten te overtuigen, dat zekere minima voor een behoorlijke regeling noodzakelijk moesten worden vastgelegd.

Tenslotte werd een ontwerpaccoord („preliminary understanding”) geformuleerd, dat als basis zou moeten dienen voor de uiteindelijke overeenkomst, wanneer beide regeringen daarmee zouden instemmen.

Toen Minister Soebandrio op 31 juli naar Indonesië vertrok na een laatste onderhoud met de Wnd. Secretaris-Generaal van de V.N. deelde hij Dr. van Roijen mede, dat dit niet betekende, dat de besprekingen werden afgebroken. Overeengekomen werd voort te gaan met besprekingen over financiële en militaire kwesties, waartoe vanuit Nederland en Indonesië experts werden uitgezonden. Het gesprek over de financiële kwesties begon op 7 augustus, het militair overleg op 8 dezer.

Op 1 augustus ging ook Dr. van Roijen voor consultatie naar Nederland. De Nederlandse delegatie werd tijdens zijn afwezigheid geleid door de Permanente Vertegenwoordiger bij de V.N., Mr. C. W. A. Schurmann.

Blijkens de pers kondigde de President op 5 augustus aan Minister Soebandrio te zullen terugzenden „for formal negotiations on the basis of the preliminary understanding already reached there and on the basis of the memorandum from acting Secretary General U Thant, dated July 31st”.

Bij navraag bij het Secretariaat-Generaal op 6 augustus omtrent dit memorandum, waarvan het bestaan de Regering voordien onbekend was, bleek zulk een stuk inderdaad aan Minister Soebandrio te zijn gegeven. Toen op 7 augustus in New York copie werd ontvangen, bleek dat dit document dateerde van 31 juli en dat daarin o.m. werd gesteld, dat op 1 januari 1963 in Nieuw-Guinea naast de V.N.-vlag de Indonesische vlag gehesen zou worden. De omstandigheid, dat dit stuk niet eerder ter kennis van Nederland was gebracht werd toegeschreven aan een administratieve nalatigheid.

Het bleek, dat de heer Thant tengevolge van een misverstand in de dwaling had verkeerd dat Nederland niet afwijzend zou staan tegen een dergelijke concessie. De S.G. heeft medegewerkt aan de totstandkoming van een andere formule op dit punt. Deze formule, die de Regering tenslotte heeft aanvaard, houdt in, dat de Nederlandse vlag naast de V.N. vlag zal blijven wapperen vanaf de overdracht tot 31 december en dat dan de Indonesische vlag zal worden gehesen naast de V.N. vlag. Een en ander is neergelegd in een door S.G. Oe Thant op 15 augustus aan Dr. van Roijen en aan Minister Soebandrio overhandigd memorandum.

Ondergetekenden achten het nuttig nog aandacht te wijden aan de kwestie van de Nederlands-Indonesische betrekkingen.

Herstel van normale diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Indonesië maakte, zoals bekend, ook een onderdeel uit van het plan-Bunker.

Op 25 juli deed Minister Soebandrio de mededeling, dat Indonesië bij de aanvaarding van het plan-Bunker reserves had gemaakt, ook t.a.v. het herstel van de diplomatieke betrekkingen, in die zin dat Indonesië dit herstel pas op een later tijdstip wenste, omdat het ongewenst was een Nederlandse Ambassadeur in Djakarta te hebben zolang er nog moeilijkheden over Nieuw-Guinea konden opkomen.

In de zitting waarbij het voorlopig akkoord van 31 juli tot stand werd gebracht, gaf de Indonesische delegatie opnieuw te kennen, dat het niet de bedoeling was herstel van de betrekkingen te overwegen alvorens Nieuw-Guinea in Indonesisch bestuur was overgegaan, derhalve voor 1 mei 1963. De Nederlandse onderhandelaar beperkte zich tot de opmerking, dat hij dit onderwerp beschouwde als een zaak van courtoisie, waarover hij niet verder wenste te spreken. Hij was echter bereid de terzake door Ambassadeur Bunker voorgestelde tekst, waarin werd gesteld, dat herstel van betrekkingen zou samengaan met ondertekening van de overeenkomst, zo te wijzigen, dat dit herstel na deze ondertekening zou plaatshebben.

De Indonesische delegatie richtte op 15 augustus een brief aan de Nederlandse delegatie, waarin de afspraak werd bevestigd, dat na ondertekening van de overeenkomst uitwisseling van diplomatieke missies tussen Nederland en Indonesië zou plaats vinden. Deze nota is door de Nederlandse delegatie aanstonds op overeenkomstige wijze beantwoord.

HOOFDSTUK III

DE OVEREENKOMST

Het overeengekomene is door de zorg van het Secretariaat van de V.N. gegoten in de vorm van een voor ratificatie bestemde overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Indonesië, alsmede in een aantal bijbehorende documenten. Verschillende bepalingen uit laatstbedoelde stukken waren bestemd om terstond in werking te treden, of in elk geval voordat de ratificatieprocedure kon zijn voltooid en de Algemene Vergadering van de V.N. zich zal hebben uitgesproken.

De Regering heeft zich beraden over het grondwettelijk aspect dezer overeenkomst. Het spreekt vanzelf dat zij de overeenkomst niet ter goedkeuring zou voorleggen indien zij haar ongrondwettig zou moeten achten. Zonder hier uitvoerig in te gaan op de vele en ingewikkelde staatsrechtelijke vragen, deels van academische aard, die hierbij kunnen worden gesteld, moge tweërlei worden opgemerkt. In de eerste plaats is het, ook al is altijd het standpunt ingenomen dat N.N.G. tot het Koninkrijk behoorde, aan gegronde twijfel onderhevig of de status van dat gebied in de Grondwet zodanig vastligt dat van een afwijking van de Grondwet kan worden gesproken. In de tweede plaats is, ook al neemt men zodanige afwijking wel aan, op verschillende gronden aan te nemen, dat de Grondwet naar inhoud en strekking zich tegen een zodanige afwijking niet verzet. Het is dan nog slechts een vraag van procedure of de goedkeuring al dan niet met gekwalificeerde meerderheid moet geschieden. De Regering neigt tot de opvatting dat terzake een twee derde meerderheid niet noodzakelijk is.

Hoewel er met betrekking tot de raadpleging van de Nieuw-Guinea Raad dringende omstandigheden aanwezig zijn, waardoor de normale procedure van artikel 92 B.N.G. — welke inhoudt een raadpleging vóórdat een desbetreffend wetsontwerp in behandeling komt bij de Staten-Generaal — niet kan worden gevolgd, gebiedt de rechtvaardigheid dat de Nieuw-Guinea Raad in de gelegenheid wordt gesteld over de onderhavige overeenkomsten zijn oordeel uit te spreken. Te dien einde zijn de ontwerp-goedkeuringswet en het akkoord, zomede de Memorie van Toelichting aan de Gouverneur gezonden ter indiening bij de Nieuw-Guinea Raad, met het verzoek dit onverwijld in behandeling te nemen. Met het oog op het bijzondere karakter van deze raadpleging is van het horen van de Nieuw-Guinea Raad in de aanhef van het ontwerp melding gemaakt.

Als algemene opmerking vestigen ondergetekenden er nog de aandacht op dat het gebruik van het woord „sovereiniteit” in de tekst zorgvuldig is vermeden. Van te voren stond vast, dat Nederland en Indonesië terzake hun eigen standpunten onwrikbaar zouden handhaven. Daarom wordt in de tekst slechts gesproken van de overdracht van het bestuur (the administration) en niet van die van de soevereiniteit.

De terzake nodige wettelijke voorzieningen zullen hier te lande zelfstandig tot stand moeten worden gebracht.

Als eerste onderwerp dat in dit verband van belang is, dient te worden genoemd het vraagstuk van de nationaliteit van de inwoners van het gebied.

Het komt niet juist voor dat de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea in het bezit zou blijven van de Nederlandse nationaliteit na het tijdstip waarop dit gebied wordt overgedragen en Nederland noch het bestuur noch de soevereiniteit langer uitoefent. Het bezit van de Nederlandse nationaliteit brengt immers mede dat Nederland aansprakelijk kan worden gesteld voor handelingen, door betrokkenen gepleegd, dat het aan hen in het buitenland bescherming verleent en dat het tot terugname van in het buitenland ongewenst geachte personen verplicht is. In verband daarmee wordt bij afzonderlijk wetsontwerp de intrekking van de wet op het Nederlands onderdaanschap voorbereid, welke nog slechts voor de inwoners van Nederlands Nieuw-Guinea van kracht is. De inwoners van Nederlands Nieuw-Guinea zullen naar het inzicht van de Regering gedurende de periode van V.N.-bestuur de positie

hebben van „geadministreerden”, waarvan de recente geschiedenis meer voorbeelden kent. De V.N. zullen aansprakelijk zijn voor zowel interne als externe bescherming van betrokkenen. De wnd. Secretaris-Generaal van de V.N. heeft Nederland en Indonesië verzocht de externe bescherming op zich te willen nemen. Betrokkenen kunnen naar keuze een beroep doen op Nederland of Indonesië voor consulaire bijstand of bescherming. De inwoners van Nederlands Nieuw-Guinea zullen gedurende de periode van Verenigde Naties-beheer naar keuze kunnen reizen op een V.N.-reisdocument of op een Indonesisch paspoort. Na beëindiging van de bedoelde periode zullen de inwoners van Nederlands Nieuw-Guinea ook door Nederland worden behandeld als Indonesische onderdanen. Het komt noch noodzakelijk, noch gewenst voor, mede gelet op vroegere ervaringen, om de mogelijkheid van nationaliteitskeuze open te stellen.

Preambule. De preambule stelt de belangen van de bevolking als beweegreden voor de overeenkomst voorop.

Artikel 1. Bij de onderhandelingen heeft, met name aan Nederlandse zijde, steeds de gedachte voorop gestaan, dat een belangrijke taak bij de tenuitvoerlegging der overeenkomst zou rusten op de Secretaris-Generaal der V.N. De concretisering van deze gedachten vormt een grondslag voor de overeenstemming tussen partijen. Om de hem in het akkoord toevertrouwde verantwoordelijkheden op zich te kunnen nemen, behoeft de Secretaris-Generaal evenwel een mandaat van de Algemene Vergadering. De betekenis van dit mandaat voor de tenuitvoerlegging der overeenkomst heeft de onderhandelaars ertoe geleid, dadelijk in de aanvang, nog vóór de op de overdracht betrekking hebbende bepalingen, de verplichting van partijen vast te stellen tot gezamenlijke indiening van een ontwerp-resolutie bij de Algemene Vergadering, waarin de Assemblée de taak welke de overeenkomst aan de Secretaris-Generaal toevertrouwt, erkent en hem tot de uitvoering daarvan machtigt.

Artikel 1 neemt, tractaat-technisch gezien, een ietwat bijzondere plaats in de Overeenkomst in. Het artikel werkt, en is uitgewerkt, vóór de inwerkingtreding der overeenkomst zelve.

Artikel 2. In dit artikel is de overeengekomen overdracht van Nederlands Nieuw-Guinea opgenomen, eerst aan een tijdelijk V.N.-bestuur (de UNTEA) — ondergeschikt aan de Secretaris-Generaal van de V.N. — en daarna aan Indonesië, zoals in artikel 12 omschreven.

Artikel 3. Het ligt in de bedoeling dat de Nederlandse gouverneur zal vertrekken voordat de V.N.-bestuurder aankomt. Teneinde de overdracht aan de V.N. ordelijk te doen verlopen en de gouverneur gelegenheid te geven persoonlijk de nodige inlichtingen ten behoeve van de internationale bestuurder te kunnen verschaffen, zal de Secretaris-Generaal op verzoek van de Nederlandse Regering een vertegenwoordiger naar Hollandia zenden, welke gedurende een korte periode voor het vertrek van de gouverneur met deze overleg zal plegen.

Artikel 4. De te benoemen V.N.-gouverneur zal een fi-guur moeten zijn die zowel voor de Nederlandse als de Indonesische Regering acceptabel is.

Artikel 5. Dit artikel geeft aan de bestuurder volledige bevoegdheid tot bestuur van het gebied onder leiding van de Secretaris-Generaal en op basis van de gesloten overeenkomst.

Artikel 6. De vlag van de Verenigde Naties zal gedurende de gehele periode van het V.N.-bestuur worden gevoerd. Het gebruik daarnaast van de nationale vlaggen van Partijen is overgelaten aan een afspraak terzake van de Secretaris-Generaal met de Nederlandse en Indonesische Regeringen.

In Hoofdstuk II van deze memorie is daaromtrent een en ander medegedeeld.

Artikel 7. Dit artikel is nader uitgewerkt in de notawisseling omtrent militaire aangelegenheden. Terzake wordt verwezen naar het desbetreffende gedeelte aan het einde van deze Memorie. De politietak zal gedurende het V.N.-bestuur in de eerste plaats worden vervuld door de bestaande Papoeapolitie. Deze zal worden aangevuld door van buiten aan te trekken veiligheidstroepen. De omvang daarvan is in die notawisseling ook voorlopig bepaald. Voor hetzelfde doel echter worden gebruikt het Papoeavrijwilligerskorps, dat ophoudt deel uit te maken van de Nederlandse strijdkrachten, en eventueel naar het inzicht van de bestuurder de op Nieuw-Guinea aanwezige Indonesische gewapende macht. Het is niet toegestaan, dat na de inwerkingtreding van de overeenkomst gedurende het V.N.-bestuur nog andere Indonesische strijdkrachten het gebied zullen betreden. De in de aanhef genoemde notawisseling verbiedt zulks ook voor de periode tussen 18 augustus en de aanvang van het V.N.-bestuur.

De Nederlandse strijdkrachten zullen zo spoedig mogelijk worden gerepatriëerd. Zo lang zij nog in Nieuw-Guinea verblijven, staan zij onder het gezag van de V.N.-bestuurder.

Artikel 8. De bestuurder zal regelmatig rapporteren aan de Secretaris-Generaal over de voornaamste aspecten van de uitvoering van de overeenkomst. De Secretaris-Generaal zal de Nederlandse en Indonesische Regeringen volledig op de hoogte houden en heeft de bevoegdheid de Algemene Vergadering of alle leden van de V.N., voorzover hij zulks nodig acht, in te lichten.

Artikel 9. Aangezien de duur van het bewind van UNTEA aanzienlijk korter zal zijn dan oorspronkelijk in het Bunker-plan voorzien, is er ook minder aanleiding om een groot aantal internationale ambtenaren in het bestuur te betrekken. Deze overweging heeft geleid tot het voorstel om behalve die van de gouverneur 18 functies in de overgangstijd te doen bezetten door functionarissen van niet-Nederlandse en niet-Indonesische nationaliteit, t.w. de 8 departementshoofden, de 6 residenten, het hoofd van het voorlichtingsbureau en dat van de dienst voor bevolkingsvoorlichting, het hoofd van de politie en het hoofd van de radiodienst. De 6 gewestelijke bestuurshoofden zullen derhalve ook in de bestuurscentra buiten Hollandia het gezag van de V.N. zichtbaar maken. Het werd niet mogelijk geacht de zittende en staande magistratuur aan rechterlijke ambtenaren van een derde nationaliteit op te dragen. Dezen zouden zich niet in zo korte termijn kunnen vertrouwd maken met de in de Nederlandse taal luidende wettelijke bepalingen van materieel en formeel recht. Aangezien echter het gezag duidelijk in handen behoort te liggen van UNTEA ligt het in de bedoeling, dat de Procureur-Generaal zal worden ontlast van de leiding van de politie.

De V.N.-bestuurder is gemachtigd de Nederlandse ambtenaren — andere dan de 18 hovenbedoelde — op tijdelijke basis in dienst te houden voorzover zij daartoe bereid zijn op door de Secretaris-Generaal te bepalen voorwaarden. Bepaald is dat de salarisschalen ongewijzigd zullen blijven. Dit houdt verband met het feit, dat de kosten van het overgangsbestuur voor de helft door Indonesië gedragen worden, doch laat uiteraard onverlet de bevoegdheid van de Nederlandse Regering harerzijds aan betrokkenen een extra toelage te verlenen.

Artikel 10. Aangezien in dit onderdeel van de overeenkomst aan de voorlichting een speciale taak is toebedeeld, ligt het voor de hand dat de leiding van deze dienst behoort te berusten bij internationale ambtenaren. Ook omtrent het toegekende recht van zelfbeschikking zal gedurende de UNTEA-periode voorlichting moeten worden gegeven.

Artikel 11. Voorzover verenigbaar met de letter en de geest van de overeenkomst zullen de bestaande wettelijke bepalingen van kracht blijven gedurende het UNTEA-bestuur. De bestuurder heeft wetgevende bevoegdheid, doch dient tevoren de vertegenwoordigende lichamen te raadplegen, derhalve voor centrale wettelijke maatregelen de Nieuw-Guinea Raad.

Artikel 12. De bestuurder zal na 1 mei 1963 het bestuur geleidelijk aan Indonesië mogen overdragen en de UNTEA zal zijn taak beëindigen, zodra het bestuur geheel is overgedragen.

Artikel 13. Tegelijkertijd zullen ook de V.N.-veiligheidstroepen worden vervangen door Indonesische veiligheids-troepen.

Artikel 14. Na de overdracht van het bestuur aan Indonesië zal in beginsel de Indonesische wetgeving in het gebied van kracht worden. De tekst poogt te voorkomen dat deze wetgeving, in strijd met de overeenkomst, de rechten en vrijheden van de bevolking welke in punt 22 zijn gegarandeerd zal aantasten.

Artikel 15. De inhoud van dit punt moet worden gezien als een opsomming van onderwerpen, welke tijdens de discussies bij de onderhandelingen in het kader van de belangen van de bevolking aan de orde kwamen.

Artikel 16 t/m Artikel 21. In deze punten zijn de voorzieningen opgenomen welke betrekking hebben op de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht. De overeenkomst bepaalt dat vanaf het ogenblik van de overdracht van het gebied aan Indonesië een aantal V.N.-experts, als nodig geacht door de Secretaris-Generaal na overleg met de Indonesische Regering, zal worden aangewezen om te adviseren over en bijstand te verlenen bij de voorbereiding van de uiterlijk in 1969 uit te oefenen zelfbeschikking. Dit personeel mag verblijven op elke plaats waar deze taak zulks nodig maakt. Een jaar voordat de bevolking zich zal uitspreken, zal Indonesië de S.G. vragen een vertegenwoordiger te benoemen, die met zijn staf, waartoe ook de in de vorige alinea bedoelde personen behoren, in Nieuw-Guinea zal deelnemen aan de voor de zelfbeschikking te treffen voorzieningen, waarvoor overigens Indonesië verantwoordelijk is.

De voorzieningen zullen omvatten de raadpleging van de vertegenwoordigende lichamen over de geëigende methoden van keuzebepaling, de vaststelling van het tijdstip waarop deze zal plaats hebben, de formulering van de aan de kiesgerechtigden voor te leggen vragen en de vaststelling van de stemlijsten. De vragen zullen mede de mogelijkheid moeten openen tot het uitspreken van voorkeur om de band met Indonesië te verbreken. Stemgerechtigd zullen zijn alle volwassen mannen en vrouwen, die zowel op het tijdstip van het totstandkomen van de overeenkomst als op het tijdstip van de zelfbeschikking inwoners van het gebied zijn, alsmede zij die na 1945 het gebied hebben verlaten, doch na het einde van het Nederlands bestuur daarnaar terugkeren.

Over de getroffen regelingen zal de vertegenwoordiger van de S.G. aan dezen een rapport uitbrengen. Na de zelfbeschikking die zal worden uitgeoefend in overeenstemming met het internationale gebruik, zullen zowel genoemde vertegenwoordigers als Indonesië rapporteren en zal de S.G. aan de Algemene Vergadering verslag doen van de resultaten. Partijen zullen de uitslag van de stemming aanvaarden en zich neerleggen bij het resultaat.

Artikel 22. Zowel de UNTEA als Indonesië zijn, ingevolge de overeenkomst, verplicht de bestaande rechten van de ingezetenen van het gebied te garanderen. Deze rechten omvatten o.m. de vrijheid van meningsuiting, van beweging en van vergadering. Ook de rechten van de ambtenaren zijn blijkens de van de delegatie ontvangen toelichting daaronder begrepen. Gedurende het UNTEA-bestuur worden de onder het Nederlands gezag verleende concessies en de eigendomsrechten gehandhaafd. De overeenkomst bepaalt voorts, dat na de overdracht aan Indonesië hetzelfde geldt, voorzover de aangegeven verplichtingen niet in strijd zijn met de belangen en economische ontwikkeling van de bevolking van Nieuw-Guinea. Een gemengde Nederlands-Indonesische commissie, welke na die overdracht zal worden ingesteld, zal de aard van de aan derden verleende rechten bestuderen.

Gedurende het V.N.-bewind zullen zowel Indonesische als Nederlandse burgers vrijheid van reizen in en uit het gebied genieten. Dit geldt derhalve niet voor militairen.

Artikel 23. Vacatures in de vertegenwoordigende raden zullen door de UNTEA hetzij door verkiezing, hetzij door benoeming worden vervuld. Omtrent de voorgenomen benoeming van nieuwe leden zullen de raden tevoren worden geraadpleegd.

Artikel 24. Overeenkomstig het reeds in het Bunker-plan vermelde, zullen volgens dit artikel het deficit van de begroting van Nieuw-Guinea gedurende de UNTEA-periode, en de kosten van de Verenigde Naties tijdens deze periode en daarna, voor de helft door Nederland en voor de helft door Indonesië worden gedragen. Over deze begroting en over verdere financiële aangelegenheden zullen Nederland en Indonesië door de Secretaris-Generaal worden geraadpleegd. In aansluiting hieraan is in een briefwisseling behorende bij de overeenkomst, opgenomen dat ter voorbereiding van de begroting zo spoedig mogelijk een commissie zal worden ingesteld bestaande uit vertegenwoordigers van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties en de regeringen van Nederland en Indonesië. Deze commissie zal tevens een aanbeveling aan de Secretaris-Generaal doen betreffende het bedrag dat bij het begin van de UNTEA-periode ter beschikking van de Secretaris-Generaal zal worden gesteld.

Uiteraard worden de financiële regelingen gedurende de UNTEA-periode mede beheerst door artikel 11 van de overeenkomst waarin is bepaald dat de bestaande wetten en regelingen van kracht blijven. Hiertoe behoort o.m. de handhaving van de Nieuw-Guinea-gulden als wettig betaalmiddel. Dit laatste volgt bovendien uit de hiervoor bedoelde briefwisseling.

Artikel 25. Strikt genomen kan dit artikel slechts verbindend zijn voor de tussen partijen bestaande bilaterale overeenkomsten, en voor hun bilaterale relaties ingevolge multilaterale overeenkomsten, als er geen sprake is van strijd met die multilaterale overeenkomsten en zolang de overige partijen bij die multilaterale overeenkomsten instemmen. In het algemeen is het tractatenrecht over de gevolgen van wijziging van soevereiniteit voor de gelding van overeenkomsten zeer gecompliceerd. De bedoeling van het artikel is om — voorzover dit van partijen afhangt — de thans voor Nieuw-Guinea in werking zijnde overeenkomsten, die zich tot overname door Indonesië lenen, in werking te doen blijven, voorzover zij niet dienen te vervallen of gewijzigd te worden met het oog op de overeenkomst.

Aantekening verdient hierbij dat Indonesië zelf reeds partij is bij verscheidene multilaterale overeenkomsten, waarbij het Koninkrijk thans mede voor Nieuw-Guinea partij is, zoals de V.N. en de gespecialiseerde organisaties, alsmede de GATT. Het lidmaatschap van het Koninkrijk van de South Pacific Commission zal na de overdracht van het gebied krachtens de tekst van het verdrag automatisch vervallen. Handhaving van het E.E.G.-verdrag voor Nieuw-Guinea na de overdracht is evenmin mogelijk. De laatstbedoelde gevolgen betekenen een nadeel voor de bevolking, gelegen in het vlak van de technical assistance. Over dit onderwerp wordt elders in deze memorie gesproken.

Artikel 26. De partijen zullen aan het V.N.-personeel en V.N.-fondsen diplomatieke voorrechten en immuniteiten toekennen, zoals te doen gebruikelijk.

Slotartikelen. De uitwisseling der akten van bekrachtiging zal, ingevolge artikel 27, lid 2, geschieden ten overstaan van de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties. Dit is, enerzijds, in overeenstemming met de functie welke hij en zijn vertegenwoordiger bij het totstandbrengen der overeenkomst hebben vervuld, en anderzijds stelt het hem ook formeel in de

gelegenheid, terstond na de uitwisseling de overeenkomst aan de Algemene Vergadering voor te leggen. In aansluiting daarop kunnen beide partijen onverwijld de in artikel 1 bedoelde ontwerp-resolutie indienen.

In het eerste lid van artikel 28, wordt de inwerkingtreding der overeenkomst niet rechtstreeks verbonden aan de uitwisseling der akten van bekrachtiging maar aan het besluit van een derde, nl. de Algemene Vergadering. De samenhang tussen de bereikte overeenstemming en de beoogde bemoeiing van de Secretaris-Generaal met de tenuitvoerlegging der overeenkomst maakte immers de aanvaarding der resolutie tot een wezenlijke voorwaarde.

Overwogen is, of het mogelijk zou zijn, het fiat van de Algemene Vergadering te vragen vóór de uitwisseling der akten van bekrachtiging. Het kwam echter niet passend voor, aan de volkerenorganisatie een document voor te leggen, waaraan partijen nog niet alle in hun vermogen liggende volkenrechtelijke verzekeringen van goede naleving hadden gegeven. Nog minder juist leek het, de inwerkingtreding weliswaar te verbinden aan de uitwisseling der akten van bekrachtiging, doch in die akten een voorbehoud met betrekking tot de aanvaarding der resolutie op te nemen. Dit laatste zou bovendien inhouden, dat aan de Staten-Generaal een goedkeuring onder voorbehoud zou moeten worden gevraagd, — een figuur welke de Grondwet niet kent en welke ook in ander opzicht minder wenselijk scheen.

Notawisseling omtrent militaire vraagstukken

Op 18 augustus is volgens de notawisseling omtrent militaire aangelegenheden het einde van de vijandelijkheden ingegaan. Militaire versterkingen, alsmede nieuwe bevoorrading van de aanwezige strijdkrachten met militair materieel zijn verder verboden. De Secretaris-Generaal heeft personeel aangewezen om op de naleving toe te zien. Incidenten zullen aan dat personeel worden gerapporteerd. Het ophouden van de vijandelijkheden is inmiddels door middel van de radio aan de troepen bekend gemaakt en voorts zullen de zwervende Indonesische infiltranten door middel van „leaflets” daarvan op de hoogte worden gesteld. De tekst van de „leaflets” zal door de Secretaris-Generaal moeten worden goedgekeurd. In de vliegtuigen welke deze „leaflets” zullen uitwerpen, zal V.N.-personeel aanwezig zijn, dat tevoren en na de vlucht zal rapporteren omtrent het tijdschema, de route en de plaatsen waar de „leaflets” zijn uitgeworpen. Deze vluchten zullen na 18 augustus binnen 14 dagen plaats hebben. Indonesië zal ervoor zorg dragen dat haar militairen in Nieuw-Guinea zich zullen concentreren in met goedkeuring van de Secretaris-Generaal der V.N. aangewezen plaatsen. De Secretaris-Generaal zal terzake overleg plegen met de Nederlandse autoriteiten. De Indonesische strijdkrachten in Nieuw-Guinea zullen bevoorrad worden door V.N.-personeel in samenwerking met Nederlandse en Indonesische autoriteiten. De bevoorrading mag uitsluitend bestaan uit niet-militaire goederen. Daarvoor mag het V.N.-personeel één of twee onbewapende Indonesische schepen gebruiken, welke door het Nederlandse bestuur aangewezen havens mogen aandoen. Bevoorrading uit de lucht zal geschieden door V.N.-personeel met door de V.N. gecharterde vliegtuigen.

Voor de uitvoering van het vorenvermelde zal een V.N.-en een Indonesische liaison-missie van 3 officieren worden verbonden aan het Nederlandse hoofdkwartier in Nieuw-Guinea. Ook zullen officieren worden verbonden aan de Nederlandse en Indonesische Permanente Vertegenwoordigingen bij de V.N. in New York t.b.v. het contact met het Secretariaat. Zo spoedig mogelijk na de aanvaarding door de Algemene Vergadering van de elders in deze Memorie vermelde resolutie en in elk geval niet later dan 1 oktober a.s. zal door de Secretaris-Generaal een bataljon militairen met hulpdiensten worden ter beschikking gesteld van UNTEA om de Papoea-politie bij te staan bij de handhaving van rust en orde.

De gevangen genomen Indonesische infiltranten, welke niet (meer) behoren tot de Indonesische strijdkrachten, bedoeld in artikel 6 van de overeenkomst, zullen volgens de notawisse-

ling zo spoedig mogelijk naar Indonesië worden teruggezonden, waartoe van Nederlandse zijde door bemiddeling van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties regelingen zullen worden getroffen.

In een afzonderlijke nota verzochten de vertegenwoordigers van Nederland en Indonesië de wnd. Secretaris-Generaal de taken op zich te nemen, die volgens de bilaterale notawisseling van hem worden verwacht om de staking van de vijandelijkheden zo spoedig mogelijk te effectueren.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,
J. DE QUAY.

De Vice-Minister-President,
Minister van Verkeer en Waterstaat,
H. A. KORTHALS.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. LUNS.

De Minister van Justitie,
A. C. W. BEERMAN.

De Minister van Binnenlandse Zaken a.i.,
A. C. W. BEERMAN.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
TH. H. BOT.

De Minister van Onderwijs, Kunsten
en Wetenschappen a.i.,
M. KLOMPÉ.

De Minister van Financiën a.i.,
J. W. DE POUS.

De Minister van Defensie,
S. H. VISSER.

De Staatssecretaris van Defensie,
(Koninklijke Landmacht/Koninklijke Luchtmacht),
M. R. H. CALMEYER.

De Staatssecretaris van Defensie,
(Koninklijke Marine)
DE JONG.

De Minister van Volkshuisvesting
en Bouwnijverheid a.i.,
H. A. KORTHALS.

De Minister van Economische Zaken,
J. W. DE POUS.

De Minister van Landbouw en Visserij a.i.,
G. M. J. VELDKAMP.

De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,
G. M. J. VELDKAMP.

De Minister van Maatschappelijk Werk,
M. KLOMPÉ.